

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهم
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی-فرهنگی

انجنیر داؤد اشک

۲۰ اگست ۲۰۲۴

راځی چي متنونه او نومونه سم ولیکو

لکه: هوایي ډگر که د الوتکو ډگر؟

په کوچینیوالي مي یادیري چي هوایي ډگر ته مو د طیارو میدان هم وایه، اما دا مي ندي په یاد چي په رسمیاتو کي هم د طیارو میدان بلل کېدی که یا. خو اوس په رسمي توګه هوایي ډگر نومول سویدی چي په دري ژبه کي هم "میدان هوایي" بلل کیږي. زما انگېرنه دا ده چي پښتو، دري او ځینو نورو ژبو شاید د انگلیسی Airport څخه اخیستی وي ځکه چي په شکل کي سره ورته دي. خو اوس پر دې بحث نه کوم چي چا د چا څخه اخیستی دی. غواړم روښانه کړم چي اوسنی ډول ئي سم ندي او سم شکل ئي باید د الوتکو ډگر وي.

پدې معنا:

که مور هوایي ډگر چي دوي کلمي دي سره جلا کړو نو هوایي (صفت) او ډگر (اسم) پلاس راځي. که ډگر ته نور اوصاف ورکړو نو ویلای سو چي: ډبرین ډگر، ختین ډگر، پراخ ډگر، سور ډگر، سپین ډگر او نور. په نوموړو اوصافو کي د ډگر ماهیت او موقعیت روښانه دی یعنی په مخکه کي د ختو ډگر، د ډبرو ډگر، پراخ ډگر او نور. خو په هوایي صفت کي دوه مفهومه ځنی اخیستل کېدای سي. یعنی کېدای سي ووايو چي د هوا ډگر یا په هوا کي ډگر، چي دواړي معناوي ئي بي ربطه دي. ځکه چي په مخکه کي هر دښت او هر میدان هوا لري یعنی مور نه باید یو ډگر د هوا په لرلو سره ځانګړی کړو او هوایي ډگر ئي وپولو څو له نورو ډګرو څه ئي په همدې ځانګړتیا چي اصلاً ځانګړتیا نده جلا کړو. دوهمه معنا یعنی په هوا کی ډگر خو بېخي سر نه سره لګوي.

همداسی د انگلیسی Airport یعنی هوایي بندر یا په هوا کي بندر هم په عین ډول سمه معنا نه افاده کوي. د اوسنی فارسي "فرودګاه" چي متأسفانه زموږ په دري ادبیاتو کي هم رواج سوېده اصلاً مناسبه کلمه نده. ځکه چي د ګاه کلمه په اویستا کی د ګاهنبار په شکل د وخت په معنا وه نه د ځای په معنا. خیر، بیا هم پر دې باندي بحث نکوم. اما مهمه دا ده چي هوایي ډگر یوازي "فرودګاه" نده بلکه "فرازګاه" هم ده. یعنی الوتکي هم کېننه کیږي هم پورته کیږي. دا به سمه خبره نه وي چي ووايو د کېننه کېدو ځای.

په عربی ژبه کي مطار هم د الوتکو ډگر افاده کوي نه هوایي ډگر ځکه چي الوتکي ته الطائر (طیاره) وایي. په هالنډی ژبه ئي هم Vliegfeld بولي. Vlieg هم الوتونکي ته وایي هم الوتني ته او Veld میدان ته وایي. یعنی د

الوتكو ډگر يا د الوتني ډگر. چي مناسب نوم دی خو اوس انگلېسی تاثیر پر کړيدی هوايي بندر Luchthaven هم ورته وايي.

پايله دا چي: د الوتكو ډگر ځکه مناسب او صحيح نوم دی چي الوتکي د يوه ځانگړي ځای څخه هم په هوا کيږي او هم پر مخکه کښېږي. يعني د الوتکو دغه ځانگړی، معين او غټ ډگر چي خاص په الوتکو پوري اړه لري بايد د الوتکو ډگر ونومول سي نه هوايي ډگر.

نوټ: ستاسو معقول انتقادونو او وړانديزونه په ورين تندي منم. نور نو ستاسو خوښه په هرنامه چي ئې بولي.

۲۰۲۴ - ۸ - ۱۹